

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра дошкільної та початкової освіти

**ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО
ПІДХОДУ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

Кваліфікаційна робоча здобувача
освітнього ступеню «магістр»
спеціальності 013 Початкова освіта.
освітньої програми Початкова освіта
Петкової Світлани Іванівни

Керівник Граматик Надія Василівна
кандидат педагогічних наук, доцент

Рецензент _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	13
1.1. Сутність поняття «інтегрований підхід до навчання».....	13
1.2. Вектори реалізації початкової природничо-математичної освіти в Новій українській школі.....	20
Висновки до першого розділу	30
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ПІДХОДУ ПРИРОДНИЧО-МАТЕМАТИЧНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ.....	31
2.1. Сучасний стан і перспективи формування змісту природничо-математичної освіти молодших школярів на засадах інтегративного підходу: досвід педагогів-практиків.....	31
2.2. Педагогічні умови реалізації інтегрованого підходу у процесі формування природничо-математичної компетентності молодших школярів..	37
Висновки до другого розділу.....	42
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ЯК ОСНОВИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ	43
3.1. Педагогічні умови підвищення навчальної мотивації молодших школярів шляхом інтеграції природничо-математичних знань.....	43
3.2. Аналіз узагальнених результатів формувального етапу дослідження.....	46
3.3. Рекомендації вчителям щодо реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів.....	70
Висновки до третього розділу.....	77
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	83

ДОДАТКИ.....	90
---------------------	-----------

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Сучасний світ розвивається і вносить зміни у повсякденність суспільства. Сучасні учні потребують нових підходів до освіти, які будуть відрізнятися від традиційних. Одним із таких підходів є інтегрований. Це процес поєднання, об'єднання навчальних предметів чи навчальних завдань задля отримання окремого педагогічного результату.

Нова українська школа» пропонує поглянути на шкільне навчання по-новому. Головним завдання школи є не надати теоретичні знання з предметів, а сформувати ключові компетентності особистості, які знадобляться їй в процесі її життя. У Державному стандарті початкової загальної освіти вказано, що навчання учнів початкових класів ґрунтується на засадах компетентісного підходу, а поняття міжпредметна компетентність визначається як «здатність учня застосувати щодо міжпредметного кола проблем знання, уміння, навички, способи діяльності та ставлення, які належать до певного кола навчальних предметів і предметних галузей» [36].

У початковій школі навчання учнів здійснюється за такими освітніми галузями: мовно-літературна, інформативна, соціальна і здоров'язбережна, математична, фізкультурна, природнича, громадянська та історична, технологічна та мистецька. Досить часто освітня інтеграція відбувається між зазначеними освітніми галузями. У конспектах уроків сучасних педагогів НУШ можна часто зустріти інтеграцію математичної та природничої освітньої галузі. Такі уроки є ефективними та поліфункціональними. На них, учні початкових класів можуть набути одразу теоретичних знань та практичних навичок з математики та отримати уявлення про навколишній світ та світ природи.

Зважаючи на все це, нами було вирішено детальніше розглядати тему нашого дослідження: «Педагогічні умови реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів».

Особливості інтегрованого підходу до навчання були висвітлені у роботах таких вчених як: Н. Барінова, Є. Бойко, В. Вітюк, В. Голошивець,

Л. Єфімова, І. Зайченко, А. Клочко, Н. Мачинська, С. Михайленко, Н. Падун, Н. Пальонко, О. Петрук, В. Підгурська, М. Супрун, О. Хващевська, М. Швардак та інші. На думку науковців, інтеграція в освітньому процесі представлена інтегрованими уроками, які є процесом взаємодії, об'єднання декількох предметів.

Завдання математичної та природничої галузі в початкових класах Нової української школи та їх інтеграцію розглядалися наступними науковцями у сфері педагогіки: С. Брижаченко, М. Василюк, А. Козак, О. Марієнко, А. Мельниченко, Т. Михайлюк, О. Нікуліна, О. Онопрієнко, В. Павелко, Т. Піхаленко, О. Савченко, Р. Садова, В. Сало, Т. Фефілова, Р. Шиян, А. Юркевич та інші. На думку вчених, інтеграція математичної та природничої галузі в початковій Новій українській школі – поширене педагогічне явище, яке зумовлює ефективність навчального процесу та опановування зазначених освітніх галузей учнями початкових класів.

Мета дослідження: обґрунтувати теоретичні основи реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів та його ефективність для формування навчальної мотивації.

Завдання дослідження:

1. Визначити сутність поняття «інтегрований підхід до навчання».
2. Виокремити завдання математичної та природничої освітніх галузей в контексті реформи Нової української школи.
3. Визначити сучасний стан і перспективи реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів.
4. Емпірично дослідити ефективність педагогічних умов реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів на формування їх навчальної мотивації.
5. Розробити теоретичні рекомендації вчителям щодо реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів.

Об'єкт дослідження: інтегрований підхід природничо-математичної освіти молодших школярів.

Предмет дослідження: педагогічні умови реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів.

Методи дослідження: 1) теоретичні: індукція та дедукція, аналіз і синтез; порівняння, класифікація, абстрагування, конкретизація, систематизація; узагальнення, формалізація; 2) емпіричні методи: педагогічне спостереження; педагогічний експеримент; узагальнення передового педагогічного досвіду; 3) статистичні (кількісна та якісна обробка даних).

Джерельна база дослідження. В процесі проведення дослідження нами були використані навчальні посібники з педагогіки (І. Зайченко, М. Супрун), посібники, присвячені освітнім особливостям Нової української школи (Н. Бібік), наукові статті щодо визначення поняття «інтегрований підхід до навчання» (Н. Барінова, Є. Бойко, В. Вітюк, Л. Єфімова, А. Клочко, А. Мачинська, С. Михайленко, О. Нікуліна, О. Онопрієнко, В. Павелко, Н. Падун, Н. Пальонко, О. Петрук, В. Сало, Т. Фефілова, О. Хващевська, М. Швардак), навчальні посібники, які висвітлюють проблему інтеграції в освіті (В. Голошівець, Т. Михайлюк, В. Підгурська), конспекти інтегрованих уроків з математики та природознавства для учнів початкових класів (С. Брижатенко, М. Василюк, А. Козак, О. Марієнко, А. Мельниченко, Р. Садова, А. Юркевич), законодавчі та нормативні акти [36] та типові освітні програми початкової освіти [42; 43; 44; 45].

Практичне значення одержаних результатів: результати емпіричного дослідження нададуть можливість зробити висновки щодо ефективності інтегрованих уроків з математики та природознавства на формування навчальної мотивації молодших школярів. Самостійно розроблений план-конспект інтегрованого уроку математики та природознавства в 4 класі та рекомендації щодо його використання можуть бути використані вчителями початкової школи в своїй педагогічній діяльності.

Апробація результатів дослідження. Деякі аспекти наукового пошуку презентовано в тезах:

1) Петкова С. Реалізація інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів. *Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації* : матеріали міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (м. Переяслав, 30 вересня 2023 р). Переяслав, 2023. Вип. 97. С. 90-94.

2) Петкова С. Роль вчителя у реалізації інтегрованого підходу природничо-математичної освіти молодших школярів. *Науковий пошук студентів та аспірантів ХХ ст.: сучасні проблеми та тенденції розвитку гуманітарних і соціально-економічних наук* : матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Ізмаїл, 17 листопада 2023 р). м. Ізмаїл, 2023. Вип. . С.

Структура дослідження: Магістерська робота складається зі вступу, основної частини (три розділи), висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел (50 найменувань) та додатків.